

MEDIAMADANIYATNING INSON VA JAMIYAT HAYOTIGA TASIRI

Baratbayev Bekzod Batirovich

Annotatsiya: *Maqolada ommaviy axborot vositalarining odamlar hayotining jismoniy, ruhiy va ijtimoiy jihatlariga ta'siri bilan bog'liq masalalarni ko'rib chiqa oladi. Mediasavodxonlik kundalik hayotda media-texnologiyalar va kommunikatsiyalardan qay darajada foydalanilayotganligi haqida fikir muloxaza yuritimiz.*

Kalit so'zlar: *axborot, shaxs, davlat, jamiyat, axborotlashtirish, axborotlashtirish xususiyatlari, qiymat.*

Аннотация: *В статье мы подробно рассмотрим вопросы, связанные с влиянием медиа на физические, психические и социальные аспекты жизни людей. Медиаграмотность определяется как степень использования медиатехнологий и коммуникации в повседневной жизни..*

Ключевые слова: *информация, личность, общество, информатизация, свойства информатизации, ценность.*

Abstract: *In the article we will discuss the autonomy of information in the life of the state and society, the improvement of information in the life of the individual and society, Computer Technology in society, information processing, the main features of Information Society, information exchange.*

Keywords: *information, personality, State, Society, informatization, features of informatization, value.*

KIRISH

Har bir davrning madaniy makonni kengaytirish uchun o'ziga xos sabablari bor. B. Kirilov XX asr boshlarida ilmiy-texnikaviy kashfiyotlar va ular bilan bog'liq texnologik o'zgarishlar, ya'ni telekommunikatsiyaning kengayishi va kompyuter texnologiyalarining keng tarqalishi bilan bog'liq holda sodir bo'ladigan ijtimoiy munosabatlar, turmush tarzi va umuman madaniyatdagi o'zgarishlarni ko'rsatdi. Ammo ular yangi turdagi madaniyatning shakllanishi va jamiyat ongiga uning o'ziga xos tasirlari haqida XX-asrning oxirida gapira boshladilar.

Yangi axborot tafakkurining jadal shakllanishi munosabati bilan madaniyatshunoslar, faylasuflar va sotsiologlar o'rtasida ilmiy munozaralar va tadqiqotlarning predmeti axborot madaniyati yoki tobora ko'proq nomlanadigan media madaniyatiga aylandi. Inson shaxsiyatining rivojlanish darajalari tizimi sifatida harakat qilishi mumkin bo'lgan, "media matnini idrok etish, tahlil qilish, baholash, media ijodkorligi bilan shug'ullanish, media sohasida yangi

bilimlarni olish qobiliyatiga ega bo'lgan media madaniyati ushbu jarayonning faol ishtirokchisidir va o'z ichiga oladi. Media (lotincha “media”, “medium” – vositachi, vositachi) – dastlab “ommaviy madaniyat” (“ommaviy madaniyat”, “ommaviy axborot vositalari”) hodisasini belgilash uchun kiritilgan atama. Bu axborot madaniyatining bir turi milliy jamiyat, u umumiy madaniyat kontseptsiyasiga kiritilgan va bosma nashrlar bilan ifodalanadi: kitoblar, gazetalar, jurnallar, kino, radio va televidenie, Internet resurslari - insonni tashqi dunyo bilan bog'laydigan, xabardor qiladigan, ko'ngil ochadigan, odamlarning baholari, fikrlari va xulq-atvorini targ'ib qiladi, ta'sir qiladi. Bu atamaga yaqin tushunchalar: “axborot madaniyati”, “video madaniyati”, “audiovizual madaniyat”, “mediya”. Media madaniyatining mavjudligi zamonaviy inson hayotining deyarli barcha jabhalarida uchraydi. U insoniy munosabatlar dunyosini o'zgartiradi va uning ongiga o'ziga xos xususiyatlarni kiritadi. Bu juda murakkab hodisa bo'lib, shaxsning o'zini o'zi bilish va o'zini o'zi anglash tizimining bir qismi bo'lib, tabiat, faoliyat, axloq va madaniyat kabi kategoriyalar bilan bog'liq. Zamonaviy axborot davrida sotsial-madaniy jarayonlarga texnologiyaning kiritilishi tabiiy ravishda madaniy sohaning xarakterini o'zgartiradi. Va shunga ko'ra, texnologiya asosida va yordami bilan yaratilgan asarlar media madaniyati asarlari maqomiga ega bo'ladi.

Bugungi kunga kelib mediamadaniyatning shaxs va umuman jamiyat ijtimoiy hayotiga ta'sirining ob'ektiv mohiyati ochib berilgan. Media madaniyat, eng avvalo, ommaviy axborot vositalari orqali insonni jamiyat hayotida ishtirok etishga undaydi, uning o'zini-o'zi tasdiqlashi, turli ijtimoiy rollarni egallashi va hokazolarni rag'batlantiradi. Uni belgilab beruvchi qadriyatlar va mezonlar tizimi ham o'rnatildi. U insonning intilishlari va harakatlarini tartibga soladi va boshqalarning harakatlarini, ijtimoiy hayotni va shaxslar yoki guruhlarining ijtimoiy mosligini baholash imkoniyatlarini taklif qiladi. Tizimlilik va yaxlitlik media-madaniyatning asosiy xususiyatlari sifatida qaraladi, u jamiyatning barcha a'zolari uchun yagona media makon sharoitida o'zining yaxlit xususiyatini saqlab qoladi; Shunga qaramay, uning yaxlitligini buzadigan ayrim omillar mavjud: ommaviy axborot vositalariga kirishda, axborot muhitida xabarlarni tarqatishda teng imkoniyatlarning yo'qligi, demak, shaxsning jamiyatning ma'naviy hayotida media-madaniy jarayon orqali cheklangan ishtiroki. . Ommaviy axborot vositalarining madaniy aloqalari (milliy, mintaqalararo, mintaqalararo va boshqalar) yo'qolishi bilan media madaniyatning tarkibiy qismlari ijtimoiy rivojlanishning asosiy muammolarini hal qilishda jamiyatning konsolidatsiyasini ta'minlamaydi.

Shu bilan birga, ijtimoiy faoliyatning barcha ishtirokchilarining axborot o'zaro ta'siri bilan shartlangan media madaniyatining yaxlitligi ijtimoiy

faoliyatning har bir turi doirasida axborot o'zaro ta'sirini yaratib, shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishning ustuvor shartlaridan biriga aylanadi.

Voqelikni anglashda ham, shaxsni bilishda ham mediamadaniyatning ahamiyati uning voqelikning barcha xilma-xilligini o'zlashtirish qobiliyati bilan belgilanadi, bu esa media madaniyat tizimidagi ijtimoiy institutlar kabi quyi tizimlarning ishlashi bilan ta'minlanadi. mediamadaniyatni rivojlantirish va tarqatishni ta'minlash. Media-madaniyatning barcha tarkibiy qismlari o'zaro bog'langan: media-madaniyatning texnik darajasi media-kontentni vaqt va makonda moddiylashtirish va tarqatishni ta'minlaydi; kommunikativ - media madaniyatini ommaviy auditoriyaga yo'naltirish. Uning ommaviy axborot vositalariga ta'siri deyarli hech qanday hududiy yoki vaqtinchalik chegaralarga ega emas. Media madaniyati yaratuvchilarning texnologiya sohasidagi izlanishlari va tajribalariga muvofiq, media muhitiga xos bo'lgan tamoyillar va xususiyatlar rivojlandi: multimedia asarlarining interaktivligi, badiiy virtual haqiqat, tarmoq badiiy va madaniy loyihalari va boshqalar.

Internetning hamma joyda mavjudligi, ideal holda, har bir inson Internetga kirish imkoniyatiga ega ekanligini anglatadi. Shunday qilib, har bir kishi blogosferada joylashgan barcha ma'lumotlar hajmi bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'ladi. Axborot yaratish vositalarining soddaligi va qulayligi har bir mavzuni potentsial muallifga aylantiradi. Binobarin, sub'ekt ham iste'molchi, ham axborot muallifi sifatida jarayonning istalgan boshqa ishtirokchisi bilan bog'lanishi mumkin. Ushbu tamoyilning ma'nosi - axborot etishmasligining yo'qligi. Axborotning etishmasligi ta'lim, rivojlanish, ko'ngilochar va boshqa muhitlardagi tengsizlikning asosi bo'lgan (va asoslangan) asosiy nuqtadir.

Barcha ma'lumotlarning to'liq mavjudligi bilan faqat shaxsning intellektual, motivatsion va boshqa psixologik xususiyatlari tengsiz kirish uchun asos bo'ladi. Agar madaniyat, o'z mohiyatiga ko'ra, bir tomondan, insoniyat tomonidan to'plangan tajriba bo'lsa, ikkinchidan, bu tajribani uzatish yo'llari va shakllari bo'lsa, Internet ma'lumotni saqlash va uzatish usuli sifatida tuzilishga kiritilgan. uning eng muhim elementi sifatida zamonaviy madaniyat. Ammo global saqlash madaniy tajribani saqlashning yana bir usuli emas, balki madaniyatning o'zida, uning mazmunida sezilarli o'zgarishlarni amalga oshiradigan madaniy tarkibni tashkil qilish usulidir. Ekran va gipermatn fan va san'at o'rtasidagi to'siqlar barham topadigan madaniyatni keltirib chiqaradi; Har bir inson o'z kompyuteri yordamida ekrandagi tasvirlarga o'zgartirishlar kiritish orqali matnga ta'sir qilish imkoniyatiga ega bo'lgan madaniyat. Har bir inson o'z ovozigacha ega bo'lgan global muloqot madaniyati tug'ilmoqda.

Albatta, Internet madaniyatga cheksiz miqdordagi ma'lumotlarga osongina kirish imkoniyatini beradi. Asosiysi, so'rovni to'g'ri shakllantirish va taqdim etilgan katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash uchun vaqt topish. Biz hali ham shuni tushunishimiz kerakki, virtual dunyo o'zining barcha izolyatsiyasi bilan baribir asosan realni aks ettiradi va aslida tibbiy madaniyatni rivojlantirish uchun barcha imkoniyatlarni taqdim etadi. Axir, eng arzon rasm Internetdan yuklab olish uchun bir necha soniyadan ko'proq xarajat qiladi. Bundan tashqari, oddiy noyob nashrni sotib olishdan ko'ra World Wide Webda topish ancha oson.

"Zamonaviy madaniyatning virtual haqiqati ideal makon emas, balki insonni o'ziga singdiradigan media madaniyat muhiti". Biz tushunishimiz kerakki, har bir davr madaniyatning yangi etakchi shakllarini keltirib chiqaradi. Media madaniyati ijodkorlar uchun ijodiy erkinlik va ularning mas'uliyati tamoyillariga asoslanadi.

Media madaniyat makonidagi yangi axborot jamiyati tizimi nafaqat to'plangan amaliy tajribani, balki uning gumanitar fanlar bo'yicha nazariy jihatlarini tahlil qilishni ham talab qiladi, chunki u zamonaviy jamiyatning eng muhim kuchi bo'lib, an'anaviy madaniyatga faol ta'sir ko'rsatadi. , siyosat, iqtisodiyot va ijtimoiy jarayonlar.

XULOSA

Hayotning aksariyat jabhalari singari, mediamadaniyatning roli muvozanat va mo'tadillikka bog'liq. Ommaviy axborot vositalarini iste'mol qilish uchun shaxsiy javobgarlikni o'z zimmamizga olish muhimligini va bu bizning farovonligimiz va boshqalar bilan munosabatlarimizga qanday ta'sir qilishi mumkinligini yodda tutish kerak. Ommaviy axborot vositalari ijtimoiy rivojlanish va jamiyat talablariga muvofiq qadriyatlarni shakllantiradi, axborot sohasidagi axborot ehtiyojlarini ta'minlaydi. Shuning uchun ham ommaviy axborot vositalari faoliyati va axborotni ishlab chiqarish, iste'mol qilish va tarqatishdagi axborot munosabatlariga ijtimoiy mas'uliyat yuklanadi. Axborot jamiyatida shaxsning axborot madaniyatining shakllanishi uning axborotga bo'lgan ehtiyojini qondirish, muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, jamiyat hayotida faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Shu o'rinda davlatimiz rahbarining quydagi so'zlarini orqali fikrlarimizga yakuni sifatida keltrishini lozim deb bildik: "Hamma islohotlarni, hamma harakatlarni jamiyat bilan birga qilamiz. Hammamiz

bir kuch, bir qudrat bo'lib xalqimizga xizmat qilishimiz kerak"[11. Rasmiy veb sayt: www.president.uz Shavkat Mirziyoyev: Hamma islohotlarni, hamma harakatlarni jamiyat bilan birga qilamiz. 26.01.2022].

Axborot oqimining tarqalish tezligi ortgan va avj olgan bugungi zamonda ommaviy axborot vositalari davlat hayotida asosiy o'rin egallamoqda. Ijtimoiy tuzilmada axborot jamiyatning muhim ijtimoiy quroli hisoblanadi. Ular fuqarolarning o'z huquq va erkinliklarini bilish, o'z g'oyalari va manfaatlarini himoya qilish, kundalik voqealar haqida o'z fikrini shakllantirish imkonini beruvchi muhim institutlardan biridir.

REFERENCES:

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: опыт социального прогнозирования. Пер.с англ. В. Л. Иноземцева. – М.:Academia,1999. – 956с.
2. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. – М.: Аспект-пресс, 2004. – 400 с.
3. Килимова Л.В. Роль информационных технологий в саморазвитии личности: научное издание. – Курск, – 63 с.
4. Masuda Y. Managing in the information Society: Releasing synergy Japanese style. Oxford, 1990. P. 44.
5. Зиновьева Н.Б. Информационная культура личности: Введение в курс / под ред. И.И. Горловой. – Краснодар, – 135 с.
6. Каримова Г.А. Ўзбекистонда ахборотлашган жамият шаклланишининг миллий-ахлоқий жиҳатлари Фан доктори (PhD) диссертацияси автореферати. Тошкент – 2020. –Б.5.
7. Яхшиликков Ж.Я, Муҳаммадиев Н.Э. Миллий ғоя: Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Тошкент. Чўлпон номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи. 2018. Б 503-504.
8. Veb-sayt:www.president.uz__Shavkat Mirziyoyev: Hamma islohotlarni, hamma harakatlarni jamiyat bilan birga qilamiz. 26.01.2022